

БОРІТЕСЯ - ДОБОРЕТЕ!

ЗАКОРДОННИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ
ПАРТІЇ СОЦІАЛІСТІВ-РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.
:: ПІД РЕДАКЦІЄЮ КОМІТЕТУ ::

ЗМІСТ:

М. Грушевський, Відкритий лист Голові Ради Нар.
Ком. УСРР Х. Г. Раковському. — ст. 1.

П. Христюк, Новий курс комуністичної політики й наша
Партія, — ст. 8.

Факти та документи:

1. Циркуляр Закордонної Делегації УПСР, — ст. 26.

2. Витяг з протоколу засідання Зак. Дел. УПСР дня 9. XII.
1921, — ст. 27.

3. Лист празької організації УПСР до Зак. Дел., — ст. 27.

4. До наших спроб співробітництва з УСРР:

а) лист М. Грушевського до представництва УСРР
в Чехо-Словацькій, — ст. 28.

б) лист М. Грушевського до редакції „Вперед“-у,
— ст. 30.

Хроніка:

1. Про Укр. Соціол. Інстит, — ст. 31.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

TSCHETSCHEL, WIEN, XIX., HOFZEILE NR. 27

щоби його делегація продовжувала діяльність за кордоном в нижішньому складі — себто і я в тому числі. В признанню заслуг цієї партії в українській революції і в свідомості її цінности для нашого трудового народу в будучині, приступив я до цієї партії в часах її найтяжчого уналку, в 1919 р., щоби по зможі послужити її реорганізації і ідеологічному піднесенню *) і трудно мені відійти від неї, поки вона зістається під тяжкою нагіпкою і не може стати на ноги.

Потому я дійсно отримав пропозицію зайнятися організацією міжнародньої помічі України, з мандатом Українського Червоного Хреста. На цю тему мав позмову з тов. Чечелем головою радянського уряду Раковський, а зі мною представники Українського Червоного Хреста за кордоном. Пропоновано мені також стати на чолі науково-редакційної колекції, що мала зайнятися видаванням і закупком книг і шкільних прирядів для шкільного і позашкільного вжитку укр. рад. республіки. В обох справах я дав свою принципіальну згоду, але заразом вияснив, що якісь значчіші наслідки Україні ця акція зможе дати тільки в тому разі, коли не я сам оден займусь цими справами, але до роботи стануть ширші ради обізнаніх з цим людей. Отже я подав свої гадки про те, як мала б бути організована ця червонохрестська і витавничо-закупочна робота під фірмою нейтральних громадських організацій, як Червоний Хрест, Українське Наукове Товариство, кооперативи, — щоби вона могла справді розвинутися реально, широко, успішно. В такому напрямі 14. IX. мною і двома запрошеними евентуальними співробітниками спеціалістами був списаний протокол з представниками місцї радянської республіки, і в ньому були зафіксовані головні принципи організації роботи. Але, очевидно, запроєктовані мною методи громадської організації роботи не знайшли спочуття в правлячих кругах укр. рад. республіки. Переговори перервалися і не відновилися.

Так стоїть справа. Я зістаюся за кордоном і продовжую свою діяльність лише як член закордонної делегації українських соц. революціонерів і організатор Українського Соціологічного Інституту, не виконуючи ніяких інших доручень. Був я і тепер зістаюся при тому переконанню, що в інтересах українського народу українське громадянство, без ріжничї поглядів, повинно віддавати свої сили культурному будівництву в рамках української радянської республіки, заповнюючи живим змістом ці рампці проклямованої української самостійности, а з другого боку, що правляча комуністична партія для урятування соціал-революційних здобутків повинна як найтісніше звязатися з українськими радянськими соціалістичними партіями, покликати їх до роботи й зробити співучасниками державного й соціального радянського будівництва. Переговори ведені мною й моїми товаришами з правлячими кругами укр. радянської республіки показали, що справа ще не дозріла. Отже всім, хто відкидає боротьбу з цими кругами, приходится ще раз узброїтися терпеливістю і віддати справу єдиному носередильови — часови.

Відень, 29. X. 1921.

З товариським привітом

Мих. Грушевський.

ХРОНІКА.

Український Соціологічний Інститут, заснований проф. М. Грушевським в осені 1919. р., розпочав третій рік свого існування. — Перший рік його організації зайнятий був головно складанням бібліотеки — з чим треба було особливо поспішати, тому що наукові книги не тільки страшенно дорождили, але й по просту зникали з ринку. Бібліотека ся, досить велика і цінна, складається з таких головних відділів: соціології, етнології, соціальної економії, публічного права, історії культури, новітньої історії. Проба урядити її так щоб вона могла служити для ширшого публічного вжитку (в Празі, 1920 р.), розбилась о недовідповідного помешкання і потрібних коштів; тепер частина її зложена

*) Мотиви і свої погляди в цій справі я виложив докладно в своїй статті в 1. числі „Варітеса-Поборете“, органі закордонної делегації українських соціал-революціонерів.

в празькій університеті, частина в Відні, в очікуванні можливості переїзду її на Україну.

Другий рік головно був присвячений організації наукової роботи. Інститутом був перейнятий від Комітету Незалежної України план інформаційних видань про Україну, на французькій і українській мові, і потрохи реалізувався. Крім того уряджувались публічні лекції — насамперед з нагоди юбілею Драгоманова, потім, в люти-березні 1921. р. систематичні вивади з соціальних наук (М. Грушевський: Історична Соціологія; М. Шраг: Держава і державне право; В. Старосольський: Теорія нації; Д. Антонович: Соціальні підстави мистецтва; М. Чечель: Криза капіталізму; В. Мазуренко: Соціалістичне господарство; І. Штефан: Кооперація і соціалізм; П. Христюк: Історія україн. революції). В сій організаційно-видавничій і викладовій роботі згуртувався кружок фактичних співробітників Інституту і зазначився загальний напрям роботи.

До 1 січня вимушено з друку такі видання У.С.І.:

Ангольоля україн. літератури до смерті Шевченка, на французькій мові, зладжена К. і М. Грушевськими, з вступною статєю проф. Ант. Мейє (одного з найбільш авторитетних сучасних філологів) й інформаційними замітками М. Грушевського, ст. XXIV, 144.

Історія України, на франц. мові, зладжена М. Грушевським, ст. 254.

Замітки і матеріали до історії української революції П. Христюка, три часті, ст. 152—204—160, доведені до кінця 1918.

Галичина в 1918—1920 р. М. Лозинського, ст. 233.

Початки Громадянства (Історична Соціологія) М. Грушевського, ст. 324 — курс читавий на викладах У. С. І.

Теорія Нації, В. Старосольського, ст. 144 — курс з тої ж серії.

З починів українського соціалістичного руху. М. Драгоманов і женецький гурток, ст. 210 (студія М. Грушевського про соціалістичний укр. рух 1871—1885 рр., спомини Е. Бернштайна про М. Драгоманова і С. Подолинського, листи С. Подолинського до К. Маркса (вишукані П. Дідушком) і Ф. Енгельса до К. Маркса з приводу його відкриття, програмні статі „Громади“ 1878 і 1880 рр. й ин.).

Приготовлені до друку такі праці: Економічна Географія України І. Чопівського на франц. мові. М. Шрага про державу і державне право в класовому і соціалістичному ладі, П. Христюка IV частина „Матеріалів і заміток“ (1917 рік — відновлення і упадок УНР, І. Калиновича бібліографія укр. соціологічної і соціалістичної літератури за 50 літ (1871—1920). Інші праці в роботі. Видання залежатиме від припливу нових коштів, бо фонди, передані Ком. Нез. України на переведення його видавничого пляну, вичерпались без останку, і з грошей прибирали для самого Інституту також мало що лишилось. Організатор Інституту, М. Грушевський, удався 20. XI з покликом до Українців в Америці, звертаючи їх увагу на видання У. С. І., особливо інтернаціональної серії, і просячи їх підтримки. Від висліду сього заклик залежатиме близна діяльність У. С. І.

Видання, випущені в інтернаціональній серії, на франц. мові, дійсно викликали заінтересоване і признання спеціалістів. Римський проф. Феста в Rivista dell'istituto per l'Europa Orientale відзивався про Ангольолю з великою похвалою, не тільки як про інструктивну річ, але й „заірець тонкого і доброго смаку“. Проф. Е. Бернкер, оден з визначніших сучасних славистів, витайчи вихід сєї книги і похваляючи вірний добір матеріалу, висловлює тільки жаль, що її не вимушено також і по німецьки, бо вона б „дуже послужила українській справі“, і т. д. Але сі чужомовні видання коштують особливо дорого, і продовжувати їх неможливо без нових засобів.

Одник з найближих завдань Інституту являється перенесення його роботи на Україну. Співробітник Інституту В. Мазуренко, виїздячи на Україну в вересні с. р., одержав від нього поручення выяснити на місці можливість такого перенесення головного осідку і умови праці на Україні. Листом з Харкова 14. XI т. В. Мазуренко повідомив організатора У. С. І., що Комісар Нар. Ос. поставився з спочуттям до ідеї такого перенесення і заявив, що для переїзду лекторів У.С.І. в повній складі не буде перешкод; але що при тім умови наукової і видавничої роботи У. С. І. на Україні не були выяснені, т. В. Мазуренку доручивно выяснити близна, в яких формах і розмірах фактично можлива тепер ся діяльність на Україні.